

יוסף "יוסלה" דרור (הובר)

שאלון אישי שנכתב ביולי 1962¹ (הביא לדפוס: יהודה בן-צור)

1925 – במז"ט נולדתי, בפולין.

1930 – עליתי ארצה ממקסיקו.

1938 – סיימתי ביה"ס עממי תל נורדאו בת"א.

1942 – סיימתי ביה"ס תיכוני, גימנסיה "שלוחה" בת"א.

1942-3 – הדרכתי בתנועת "המחנות העולים" בת"א.

1943 – התנדבתי לפלמ"ח. הגעתי לפלוגה ג' באשדות יעקב.

1944 – לאחר מאמצים רבים הגעתי לפלי"ם והצטרפתי כחניך לקורס ג'

יוסלה דרור

[3] למפקדי סירה.

1944-5 – עבדתי 3 חודשים על סד"ג "עליזה" ז"ל, עבדתי בסבלות בנמל חיפה ועברתי במשך 6 חודשים קורס ראשון [א] לחובלים שהיה מיועד למלווי ספינות מעפילים. הקורס התקיים במסגרת ביה"ס הימי בחיפה.

עד נוב. 1945 – הייתי סגן מ. קורס ה' [5] למפקדי סירות, השתתפתי בהורדת מעפילים של כל הספינות שהגיעו (7 במספר) עד "ברל כצנלסון". ב-23.11.45, לאחר גמר הורדת מעפילי האוניה², נתפשתי יחד עם עוד 11 בחורים³ ע"י משחתת בריטית בים והוכנסתי למעצר של 6 חודשים בלטרון.

1946 – נשלחתי לאירופה כמלווה. הגעתי לשטוקהולם עם **יהושע רבינוביץ'** [בהרב, פעיל "המוסד"] ו[**סלומון ורנר** קצין בצי הסוחר האי"].

סוף 1946 – יצאנו משטוקהולם עם שתי ספינות, "סן מיגואל", עליה פיקדתי אני ו"סן בזיליו" בפקודו של ורנר. "סן בזיליו" עלתה על שרטון מול קופנהגן ואני המשכתי לבדי ל[השם משובש] בהולנד, אורן [בצפון-אפריקה] ומרסיי. במרסיי הותקנה והותאמה הספינה לנשיאת מעפילים.

פבר' 1947 – יציאה מנמל סט [צרפת] עם 850 מעפילים.

17 פבר' 1947 – הספינה נתפשה ע"י הצי הבריטי וגורשנו לקפריסין.

עד מחצית 1947 – השתתפתי בהכנות לפיצוץ אוניות הגרוש [המשך המשפט משובש]. השתתפתי בטיבוע ה- "אושן ויגר" [בעת עגינתה בקרבת פמגוסטה]. לאחר הפעולה נתפשתי והייתי כלוא. לאחר 23 ימים בכלא הצלחתי להימלט ולחדור חזרה לתוך המחנה⁴. משם חזרתי ארצה בסד"ג.

מחצית שנייה 1947 – פיקדתי על קורס מס' 8 למפקדי סירות בפלי"ם. קבלתי הכשרה מרוכזת בחבלה במשך כ- 3 חודשים.

סוף 1947 – יצאתי שוב [לחו"ל] להמשיך בעלייה ב' והשתתפתי בהעמסת מעפילים מדרום צרפת. ריכזתי מחסן של חומרי חבלה והתחלתי לרכז ציוד צלילה.

¹ לבקשת **אליעזר טל** לצורכי כתיבת ספרו "מבצעי חיל הים במלחמת הקוממיות".

² 11 מעפילים + 2 מלווים, המפקד **משה רבינוביץ'** והגדעוני **ידידיה צפרי**, נותרו על הסיפון ונעצרו ע"י הבריטים. המלווה השלישי, **אריה "קיפי" קפלן**, קפץ למים ושחה לחוף שפיים.

³ ה-12, ימאי פלי"ם, נתפשו ב-2 סירות שעסקו בהורדת המעפילים.

⁴ ידיעות בעיתון "משמר" דיווחו מקפריסין בזמן אמת על תפיסתו (2 באפריל) ובריחתו ממעצר ע"י ניסור הסורגים של חשוד בפיצוץ בשם אריה וייזל. ניתן להסיק מכך שאריה וייזל היה השם הבדוי בו השתמש יוסלה.

מחצית ראשונה 1948 – גנבתי את הגבול [מצרפת] לאיטליה. השתתפתי בהכנות לטיבוע ספינת הנשק "לינו" והשתתפתי גם בטיבועה [10.4.48, בנמל בארי⁵].

לאחר הטיבוע השתתפתי בהקמת יח' החבלה בחו"ל [יחידת ה"הכשלה"] שכללה ישראלים ויהודים מהמחנות. הקימונו מחסני חבלה וארגון קטן. יח' זו עשתה מספר ביצועים יפים⁶.

ריכזתי רכישה של מכשירי צלילה אוטונומיים בתור אזרח דרום-אפריקאי. התאמנתי עם **לואיג'י פרוו** (חבלן איטלקי) כדי לרכוש את היסודות לשימוש מבצעי במכשירי צלילה. על בסיס אמון זה הוכנו מערכי השעורים הבסיסיים.

מחצית שנייה 1948 – חזרתי ארצה. קבלתי את הפיקוד בדרגת רב-סרן על יח' חבלנים ימיים שהייתה אז [בקיפריה] בהתפוררות מוחלטת. הקימונו יחידה יפה בעלת כושר ביצוע. השתתפתי ב-4 ירידות לעזה עם חולית חבלנים שלי, אלא שלא היה שם "טרף" (למחרת הירידה האחרונה היו כבר סירות המחץ מוכנות והן ביצעו את טיבוע ה"פארוק").

ראשית 1949 – יצאתי בראש חוליה שלי כדי לחבל בספינות טורפדו שנבנו ע"י האיטלקים בורזה עבור הצי המצרי. קרוב לוודאי שהייתה הלשנה שנבעה מהכנה מוקדמת של המבצע ע"י אנשים בלתי-מהימנים. נתפשתי ע"י המשטרה האיטלקית וישבתי בכלא סבונה עד סוף 1949⁷. (-) יוסף דרור.

מהספר "הקומנדו הימי" (ערך: סמק ינאי בהדרכת ציפורה דרור)

עולים ארצה

1930. מול חופי העיר יפו משליכה עוגן ספינת נוסעים, המגיעה מוורה-קרוז במקסיקו. ספנים ערבים חסוני זרוע מושיטים יד מסירותיהם אל הנוסעים וזורקים אותם אליהם בתנופה. בין הנוסעים ילד צנום ורציני למראה הסוקר בהשתאות את חופי הארץ הזרה. "הייתי אז בן 5", מתחייך יוסף (יוסלה) דרור כאשר הוא נזכר ביום בואו לארץ. "חמש שנותי הראשונות עברו עלי במקסיקו-סיטי, בן למשפחה יהודית, טיפוסית לגולת דרום-אמריקה. היתה זאת אמי שהחליטה על עליה לארץ-ישראל".

שנות ילדותו של יוסף עברו עליו בתל-אביב, בשכונת מחלול הידועה. שכונה דלה, אך שוכנת לחוף ים. בים מצא עיסוק אשר מילא את כל זמנו: רחצה, שיט, סירות, חסקות. "אינני יכול לומר בוודאות שחשתי משיכה מיוחדת לים, אך אין ספק, הקירבה לים, בקיץ ובחורף – השפיעה".

מן החסקות לפלי"ם

בסוף שנת 1942 סיימתי בית ספר תיכון והתגייסתי לפלמ"ח, לפלוגה ג', כבודר. התאמנתי ועבדתי לסירוגין במשק אשדות יעקב. בראשית 1944 עברתי למחלקה הימית, שבמועד מאוחר יותר היוותה

⁵ בן הזוג לביצוע היה, **בני קרביץ** ומשיט הסירה, שקרבה אותם למטרה, היה **מאיר פליק**.

⁶ את היחידה הקים **אמנון יונה** (ראה ספר שכתב בנושא) בשלהי יוני 1948. בין חבריה מונה אמנון את **יוסלה דרור**, **דוד פרומר**, **גדעון רוזן**, **מאיר פליק**, **בני קרביץ**, **בנצי סטופלר**, **יהודה ונציה ויעקב בן-ציון**. עפ"י עדותו של יעקב "מלך" בן-ציון, היחידה כונתה יחידת ה"הכשלה", כינוי המתאר את מטרתה – הכשלת רכש ערבי. מעדותו של **משה נחשון** ניתן להבין שגם הוא פעל במסגרת יחידה זאת.

⁷ מעצרו הממושך של **יוסלה** נגרם בשל פרשת "השוודד". **יוסלה** שימש כ"קלף" עד להסדרת תשלומי הפיצוי לאיטלקים שנפגעו בפרשה, שבמהלכה טובעו שתי ספינות איטלקיות, "לינו" ו"ארג'ירו".

את הבסיס לפלי"ם. נשלחתי לקורס מפקדי סירות. מפקד הקורס היה ברצ'יק (דב מגן). בקורס השתתפו כ-40 איש. בין המדריכים היו מנחם כהן ושמואל טנקוס. הקורס ארך כשלושה וחצי חודשים. לאחר סיום הקורס עברנו סטז' - בספינות דיג של הקיבוצים. עם השלמתו של הסטז' התחלנו לעבוד בסבלות בנמל, בעיקר בלילות, וכך קיימנו את עצמנו, כשם שיחידות אחרות בפלמ"ח קיימו את עצמן בעבודה בקיבוצים.

בראשית 1945 נפתח קורס חובלים ראשון, שנועד להכשיר מלווים לאוניות העפלה, כ-15 חניכים. המדריך הראשי היה שמואל טנקוס. גם קפיטן שיימן, קצין לשעבר בצי האיטלקי, נמנה עם צוות המדריכים, שאחדים מהם היו קשורים לבית הספר הימי בחיפה. בקורס זה קיבלנו את יסודות הניווט, אסטרונומיה, בנין אוניות, התאמת אוניות משא להובלת מעפילים ועוד.

מבצעי "הורדה"

באוגוסט 1945, עם תום מלחמת העולם השנייה, הגיעו אוניות המעפילים הראשונות. האוניה הראשונה שהגיעה הייתה "דלין". לא היה לנו קשר איתה והתעוררה הבעיה איך למצוא את הספינה בים וליצור קשר בינה לבין החוף. יצאנו בשתי סירות-מפרש לחפש אחריה. על סירה אחת פיקד אברהם זכאי ועל השנייה פיקדתי אני. בגלל היעדר אמצעי קשר כלשהם הותנו מראש, בינינו לבין הספינה, סימנים מוסכמים. היה עלינו לזהות את הספינה על פי זוג מכנסיים תלוי על סיפונה. לאחר יומיים של חיפושי שוא חזרנו לקיסריה. למחרת שוב יצאנו, ברצ'יק ואני בספינת "משמר הים", ספינת-דיג קטנה, לחפש את "דלין". פגשנו אותה בערב של אותו יום, שעה שהיתה מתקרבת לחופה של קיסריה וביצענו את פעולת "ההורדה" של המעפילים, שלושים וחמישה. המעפיל הראשון שירד לחוף חיבקני ונשקני.

לאחר פעולה זאת ביצענו עוד 6 "הורדות", אבל כבר בשיטות קשר יותר משוכללות. בחוף קיסריה ביצענו 3 "הורדות" והיתר בחוף שפיים. השיטה הנקוטה בידינו היתה: לאחר שהוקם קשר היינו קובעים את מקום המפגש. מבעוד יום היו יוצאות לים כמה סירות מפרש, שדמו לסירות ערביות כדי לא לעורר תשומת לב. בשעות הצהריים היינו יורדים דרומה, מגיעים עם חשכה למקום המיועד, מטילים עוגן, מורידים את מערך המפרשים ומשאירים אותו באמצע הסירה. קבוצת החוף, בראשותו של דודקה, שהיה אחראי לכל פעולות "ההורדה" בחופי הארץ, אירגנה את הבטחת הפעולה בפני התערבות הבריטים ואת קליטת המעפילים במקומות ישוב. ההבטחה צוידה בנשק קל. שש פעולות "הורדה" שבהן נטלתי חלק, עברו ללא תקלות. כל אוניה הביאה יותר מעפילים מקודמתה.

בשהאוניה "ברל כצנלסון" התקרבה לחוף, כשעל סיפונה 212 מעפילים, הגענו אליה ב-4 סירות והתחלנו בהורדה. כשהיינו בגמר ה"הורדה" הופיעה משחתת בריטית והפעילה סירת מנוע כדי "לצוד" את המעפילים. רק בודדים נשארו בספינה כשהיא נפלה בשבי. קיפי קפץ לים ושחה לחוף.

בינתיים התחילה רוח צפונית ולסירות המפרש שלנו היה קשה להתקדם. לפנות בוקר תפסה המשחתת הבריטית 2 מתוך 4 סירותינו. אני הייתי מפקדן של הסירות הללו. צוותן - 12 בחורים. הבריטים גררו אותנו ליפו ומשם לבית-הסוהר בלטרון. ישבנו בכלא כחצי שנה. בין האסירים היו נמרוד אשל, יוסקה אלמוג ואחרים.

"המעפיל האלמוני"

בפברואר 1947 יצאנו לדרך כשעל סיפוננו כ-850 מעפילים, יוצאי פולניה, רומניה, הונגריה ועוד ארצות מזרח אירופה, וקבוצה קטנה מצפון אפריקה. אנשים רבים הקיאו. מבוסס בתוך הקיאה עברתי וסגרתי את כל החלונות. כשיצאתי לבסוף לסיפון הקאתי גם אני. הים היה סוער ומים נכנסו לספינה מכל מיני סדקים.

ימים אחדים לפני הגיענו לחופי הארץ החל לחוג מעלינו מטוס בריטי. כשהיינו במרחק של כ-4 מייל מהחוף הופיעו מטוסים נוספים ו-3 משחתות בריטיות. המשחתות חסמו בפנינו את הדרך ופקדו עלינו לעצור. המשכנו להתקדם ולא עצרנו כפי שנצטוונו. אז התקרבו שתי משחתות משני צידי האוניה ומעכו אותה כמו "סנדוויץ'". אחת המשחתות נקבה באוניה חור די גדול, שהיה למזלנו, כמטר וחצי מעל קו המים. האנשים שישבו כל אותה שעה בתחתית האוניה, עלו לסיפון ונלחמו בבריטים.

הבריטים התיזו מים זרקו פצצות מדמיעות כשהם עצמם מצוידים במסכות גז. ההתנגדות נשברה כשהאנשים לא יכלו יותר לעמוד בפני הפצצות המדמיעות. כמה עשות אנשים קפצו למים. הבריטים ירו. גם באוניה היו כמה פצועים. כשהחילים השתלטו על האוניה, הפסקנו לשדר ושברנו את המשדר בגרזן. גררו אותנו לחיפה.

הבריטים הורידו את הדגל שלנו. החלטתי לתלותו שוב ועליתי לשם כך על התורן. חייל בריטי טפס אחרי ואני ניסיתי למנוע ממנו מלהגיע לראש התורן. החלה בינינו היאבקות והצלחתי לתלות את הדגל כאשר קצין בריטי מאיים עלי באקדחו. מראה הדגל המתנוסס מעל, העלה מאוד את מוראל המעפילים.

בחיפה הורידו אותנו לרציף, התנהגו בגסות. עוד באותו לילה העמיסו אותנו על אוניות-גירוש שהביאו אותנו לקפריסין.

התחלנו לתכנן את החבלה באוניות-הגירוש,

הכנות לחבלה

יואש צידון (צ'אטו) חיבר מצברים של פנסי כיס, 160 במספר. מצברים אחרים לא היו ברשותנו. אני הכינתי את האנטנה. השחלנו אותה בתוך חבל, תלינו בין שני תרנים ויצרנו קשר תקין עם הארץ. חומר נפץ היה בידינו, אבל חסרו לנו מנגנוני השהייה. אחות מטעם הג'וינט, שנסעה ארצה, לקחה עמה עפרונות השהייה אחדים, אבל נאלצה לזרוקם לים בדרכה חזרה לקפריסין.

גם בארץ תכננו פעולות חבלה באוניות גירוש. היו אלה יוחאי בן נון, סמק (ינאי) ויוסקה רום. לילה אחד הגיעה חבורה זאת לקפריסין בספינת דיג קטנה. הם הביאו איתם סירה, מנוע חיצון וחומרי נפץ. מילאו את חולצותיהם בחול והשקיעו את הסירה בים. את יתר החומרים קברו בחול וסימנו את המקום. יוחאי וסמק נתפסו. יוחאי גורש לא"י וסמק "ישב" כמה חודשים בבית-סוהר בקפריסין. יוסקה לא נתפס, נכנס למחנה המעפילים ויחד התחלנו להכין את פעולת החבלה באוניית הגירוש "אושן ויגור" שעגנה בקפריסין. יוסקה הצליח למצוא את החומר שהוחבא בחוף, אך הסירה נעלמה. בכל זאת הצלחנו בביצוע הפעולה ופגענו באוניית הגירוש.

אני נתפסתי אחרי הפעולה וישבתי בכלא 23 ימים. ניסרתי את הסורגים וברחתי משם. נמלטתי לתוך מחנה המעפילים. אחרי זמן מה, הודיעו לנו כי ספינת דיג של "מכמורת" תבוא לקחת אותנו. בזמן שנקבע פרצנו את גדר המחנה והגענו לספינה שהמתינה לנו בחוף.

בחיל הים ולאחר מכן

יוסף דרור - יוסלה, היה מפקד יחידת הצוללים בפלי"ם. בשנת 1948 עבר לחיל הים עם יחידתו ועם כל הפלי"ם. בחיל אוחדה יחידת הצוללים עם יחידת סירות המחץ והוקמה שייטת 13 - הקומנדו הימי. יוסלה יזם הכללת צוללות במערך הכוחות של חיל הים והיה המפקד הראשון של שייטת הצוללות בחיל.

השתחרר מחיל הים ב-1963 וחזר לקיבוצו - מעגן מיכאל. השלים את השכלתו הימית עד דרגת רב-חובל והמשיך לעבוד בים בתפקיד זה.

ב-29 יוני 1976, בעת סיור בר הגעש סטרומבולי, קרתה ליוסלה תאונה בה נפצע אנושות ונפטר. נקבר בקיבוצו - מעגן מיכאל.